

‘מדרג האהבה’ - חינוך ישראלי בתלת-מימד

ר. גרבר

המחלקה למורשת ישראל, מכללת לוינסקי לחינוך, תל אביב ומכללת דוד ילון, ירושלים, ישראל

“מדינת-ישראל... תהא מושתתה על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונו של **נביאי ישראל**”. הכרזת העצמאות.

מוסכם כי מדינת ישראל היא מדינה יהודית ודמוקרטית. בפועל מתקיים בחברה הישראלית פיצול ערכי בין היהדות לדמוקרטיה, אשר מתבטא במערכת החינוך בהפרדה בין מורשת ישראל לבין ‘אזרחות’. זוהי נסיגה מהגות הציונות הרוחנית אשר שלבה ערכים מודרניים עם ערכי מסורת כדרך חינוכית-חברתית, ואשר השפיעה על רוח מגילת העצמאות - היאני מאמין לאומי - ועל תשתית מערכת החינוך הכללית.¹ מתוך אמונה בחשיבות הזרם הרוחני שבציונות לאיפיון החינוך הישראלי בעידן המודרני עצבתי מודל פילוסופי וחינוכי המשלב בין קולותיהם של הוגיה המרכזיים. מגמת השילוב נמצאת בתורת הראייה קוק, בה השלמות הרוחנית אינה אחדות פשוטה, אלא דומה למבנה האורגני של האדם, בו איברים יהודיים שלובים בשלמות מורכבת.² המודל שעצבתי, אשר נקרא ‘מדרג האהבה’, מורכב מחמישה ממדים קיומיים המרכיבים את חיינו, ובכל ממד אידיאה מסוימת משמשת כמצפן ערכי: **אידיאת החירות**, כמסר המרכזי במשנתו של מיכה יוסף ברדיצ'בסקי, היא המצפן **לממד הפנים-אישי**. אחד-העם חפץ בהקמת ‘מרכז רוחני’ בא”י אשר יטפח את רדיפת **הצדק כמצפן החברתי** (“העם דורש...”); מרטין בובר יצר משנה דיאלוגית המדגישה את אידיאת **האחוה בממד הבין-אישי** (“2012 שולחנות עגולים”). ואילו אהרון דוד גורדון כתב על **האהבה** כמימוש **המנהיגות הקהילתית** ועל זיקת מעמקי הנפש לטבע **האחדותי**; (כנרמז, מחאת הקיץ עוררה אידיאלים אלה מתרדמתן הציבורית). חמש אידיאות ציוניות אלה, המשותפות לעולמן הרעיוני של היהדות ושל הדמוקרטיה, תומצתו במגילת העצמאות, ופיתוחן מציע השקפה ישראלית הומניסטית-פלורליסטית המכוונת להצמיח ‘רבבות פרחים בשדה אחד’, **כיאות לחינוך בעידן המודרני-גלובאלי**.³

מודל ‘מדרג האהבה’ פורס את הערכים התומכים בכל אחת מאידיאות אלה, את זיקתם לנפש האדם ואת ההתנהגויות המבטאות אותן. הודות לכך הוא יישומי ושימושי בתהליכי ההוראה. טענתי היא כי **המכללה אינה אמורה רק להכשיר לחינוך – אלא להוות חוייה חינוכית**. זו מתקיימת בשילוב החי של שלושה ממדים חינוכיים: לימוד ספרותי-ערכי-ביקורתי, מפגש רפלקטיבי-חוויתי והכללת האירוע הערכי-חוויתי המסויים במסגרת מודל פלורליסטי של ‘קהילת לומדים’.

ביבליוגרפיה: (כל ספר מכיל רשימה ביבליוגרפית מפורטת)

- גרבר, ר. (2005) “מהפכת ההארה – דרכו הרוחנית של הראייה קוק”, י-ם, הספריה הציונית.
גרבר, ר. (2011) “הומניזם ישראלי – מציונות-רוחנית לזהות ישראלית”, ת”א, מכון מופ”ת.

1. לדוגמא: הקמת הגימנסיה העברית, האוניברסיטה העברית, ‘יהדות כתרבות’, חינוך דיאלוגי, חינוך קיבוצי ועוד.

2. ראה פרק הסיכום בספרי “מהפכת ההארה – דרכו הרוחנית של הראייה קוק”.

3. ראה פרק הסיכום בספרי “הומניזם ישראלי – מציונות-רוחנית לזהות ישראלית”.